

SØNDRE ØSTFOLD TINGRETT

Avsagt: i Søndre Østfold tingrett, Moss

Saksnr.: 23-010952TVI-TSOS/TMSS

Dommer: Tingrettsdommer Kjerstin Daler

Saken gjelder: Utbetaling av lisensforsikring, saksøkers krav på erstatning som følge av tap av helseattest

[Redacted]

Advokat Anders Hauge

mot

[Redacted]

Advokat Thomas Myran

DOM

Saken gjelder: Krav om utbetaling av lisensforsikring etter tap av helseattest.

Framstilling av saken

■■■■■■■■■■ er født ■■■■■■■■■■ 1980. Hun har i all hovedsak arbeidet til sjøs og har en opparbeidet fartstid på 288,5 måneder, i overkant av 24 år. Hun har i denne perioden hatt helseattest for arbeid til sjøs. Siste godkjente helseattest ble gitt 1. juli 2020.

Som følge av helseproblemer fikk ■■■■■■■■■■ inndratt sin helseattest som sjømann ved foreløpig udyktighetserklæring datert 7. september 2021, utferdiget av spesialist i allmennmedisin og autorisert sjømannslege og petroleumslege ■■■■■■■■■■ ■■■■■■■■■■ ■■■■■■■■■■

Det ble gjort forsøk på å bedre helseplagene, men den 9. mars 2022 utferdiget ■■■■■■■■■■ permanent udyktighetserklæring.

I anamnese fra fastlege datert 9. mars 2022 fremgår følgende:

Kommer for helseattest/udyktighetserklæring. Har vært sykemeldt i mer enn ett år pga smerter i nakke og venstre arm. Hun har søkt om AAP, men ikke fått avslag på AAP. (*Feilskrevet – skal være har fått avslag. Rettens bemerkning*) Avslaget er påklaget. Sykepengen utløp august 2021. Hun har i stedet blitt tilkjent sykepengeerstatning for et halvt år. Denne ytelsen utløper 22.03.2022.

Har vært til arbeidsutprøving gjennom Fønix.

Har forsøkt seg i jobb på ■■■■■■■■■■ med tilrettelegging, men det fungerte ikke så godt. Måtte avbrytes etter 3 dager da dette utløste sterke smerter i nakke og venstre arm.

Det foreligger utførlig rapport fra avdeling for fysikalsk medisin SØM. Var her i september og fikk en foreløpig udyktighetserklæring. Arbeidsgiver har uttrykk for at de ikke kan tilrettelegge ytterligere for hennes plager.

■■■■■■■■■■ siste arbeidsgiver var ■■■■■■■■■■ ■■■■■■■■■■ hvor hun arbeidet som cafeleder. Hun var også en del av sikkerhetsbemanningen ombord, blant annet som røykdykker, med evakuering og førstehjelpsansvar.

Som følge av lisenstapet ble hun oppsagt fra arbeidsforholdet hos ■■■■■■■■■■ Fosen i oppsigelse datert 24. mars 2022.

I poliklinisk notat – endelig rapport - fra Sykehuset Østfold HF datert den 14. juni 2022 fremgår følgende:

Diagnose: M75.1 SAPS

Pasienten kommer i dag til avtalt kontroll, i hovedsak grunnet skuldersmerter. Det er tatt en MR som viser trange forhold subacromielt, noe økt væske rundt bla. bicepsenen og noe degenerative forandringer AC-leddet. Dette samsvarer med funn av positive impingementtester, positiv smertebue og smerteprovokasjon ved isometrisk abduksjon og fleksjon.

I hovedavtalen mellom LO og NHO Sjøfart § 11 er det avtalt følgende:

1. Trygghetsforsikring

Ansatte som er omfattet av denne avtale er dekket av en trygghetsforsikring som på nærmere angitte vilkår bl.a. dekker yrkesskader, annen ulykkeskade, yrkessykdommer og tap av helseattest.

Det er inngått avtale om trygghetsforsikring mellom arbeidsgiver og [REDAKTERT] Forsikring. I Forsikringsvilkår P 992 Trygghetsforsikring fremgår følgende i pkt 5 vedrørende lisensforsikring:

5.0 (Lisensforsikring) Tap av helseattest.

a) 5.1. Dette punktet gjelder kun sjøansatte.

Forsikringen gjelder ved permanent tap av helseattest pga erstatningsmessig skade eller p.g.a. sykdom slik at den sikrede ikke lenger kan gjøre tjeneste om bord. Dette gjelder også selv om skadelidte kan få annet arbeid i land.

.....

Forsikringstilfellet inntreffer den dag udyktighetserklæringen blir utstedt med varig virkning.

[REDAKTERT] fremsatte krav om lisenserstatning overfor [REDAKTERT] Forsikring i skademelding av 29. mars 2022. [REDAKTERT] avsto kravet i brev datert 29. juni 2022. [REDAKTERT] v/ [REDAKTERT] Sjømannsforbundet klaget på avslaget 31. august 2022. [REDAKTERT] opprettholdt avslaget i brev datert 6. september 2022.

Advokat Myran sendte søksmålsvarsel til [REDAKTERT] på vegne av [REDAKTERT] 14. oktober 2022. Kontakten mellom advokat Myran og [REDAKTERT] førte ikke til løsning og det ble tatt ut stevning for Søndre Østfold tingrett den 19. januar 2023 med krav om utbetaling av kr. 851.192,-, med tillegg av forsinkelsesrente fra 29. mars 2022.

Tilsvar ble inngitt av senioradvokat Thomas Myran hos [REDAKTERT] [REDAKTERT] [REDAKTERT] den 9. februar 2023. Det ble lagt ned påstand om frifinnelse.

Hovedforhandling ble avholdt 30. og 31. mai 2023. [REDACTED] [REDACTED] forklarte seg og det ble hørt et sakkyndig vitne som fulgte saken. For øvrig forløp rettsmøtet slik det fremgår av rettsboken.

Saksøkerens påstandsgrunnlag

I henhold til tariffavtale inngått mellom LO/Norsk Sjømannsforbund og NHO/NHO Sjøfart § 11 pkt. 1 er ansatte som omfattes av avtalen dekket av en trygghetsforsikring, på nærmere angitt vilkår, for bl.a. tap av helseattest. Bakgrunnen for at det er inngått slik avtale er de rettslige krav til sikkerhet om bord i skip. I henhold til skipssikkerhetsloven § 17 kreves helseattest for å kunne ta arbeid om bord i skip. De nærmere kravene til helseundersøkelsen er inntatt i forskrift av 5. juni 2014 nr. 605. Formålet er å ivareta sikkerheten om bord. En slik helseerklæring har gyldighet for 2 år av gangen.

Det er inngått forsikringsavtale mellom [REDACTED] arbeidsgiver og [REDACTED] Forsikring som forutsettes å dekke det ansvaret som følger av tariffavtalen.

Det er uenighet mellom partene om forsikringsvilkåret er inntruffet og således om [REDACTED] har krav på erstatning i medhold av forsikringsavtalen.

Utgangspunktet er at avtalen skal tolkes objektivt. Retten skal finne den objektive, naturlige og fornuftige forståelsen av forsikringsvilkårene. Det vises til HR-2017-2414-A, avsnitt 32.

Det er helt sentralt i denne saken å se hen til at avtalen er inngått med et bestemt formål som forutsettes dekket.

Eventuell uklarhet må gå ut over [REDACTED], jf. Rt-1997-1807. [REDACTED] var vel kjent med problemstillingen da de gikk inn i porteføljen i juli 2017 og hadde en klar oppfordring til å presisere sitt syn på hvordan avtalen var å forstå.

Det fremgår imidlertid klart av forsikringsvilkåret pkt. 5.1 at forsikringen gjelder ved permanent tap av helseattest og forsikringstilfellet inntreder den dag udyktighetserklæringen blir utstedt med varig virkning. Retten til utbetaling er i henhold til ordlyden knyttet til selve vedtaket.

Dette gir for øvrig mening da utbetalingen beregnes sjablongmessig og kan bare komme til utbetaling en gang. Jo lenger du har stått i yrket, jo høyere utbetaling. Det er forutsetningsvis vanskeligere for en arbeidstaker å bytte yrke etter lang tid i arbeid på sjøen. Det kreves en omstilling og forsikringsutbetalingen er ment å dekke arbeidstakers utgifter i omstillingsprosessen. Forsikringen er ment å være en omstillingsforsikring.

Det er lisensen/helseerklæringen som er forsikret, ikke arbeidstakers helse eller arbeidsevne.

Det er ikke grunnlag for selskapets anførsel om at det etter vilkåret kreves en mer langvarig udyktighet enn det som følger av forskriften til loven. Det vises også i denne forbindelse til [REDACTED] uttalelse.

Den praktiske konsekvensen av utstedt permanent udyktighetserklæring er at sjømannen tvinges på land for godt. Det er svært få som får tilbake lisensen.

Den standardiserte forsikringen dekker ikke et langvarig tap. Den gir overkompensasjon for noen og underkompensasjon for andre, avhengig av muligheten for omstilling på land. Forsikringsutbetalingens størrelse tilsier for øvrig at forsikringen ikke er ment å dekke et langvarig tap av inntekt. I mangel av krav på trygdeytelser vil kr. 850.000,- være brukt opp i løpet av et 2-års perspektiv.

Det er et behov for forutberegnelighet for den ansatte. Et relativt varighetsperspektiv setter den forsikrede i en helt umulig situasjon. Det tar tid å konstatere varighet som krevet av motparten og foreldelse vil sette rammer for muligheten til å kreve erstatningsutbetaling.

Det er uansett slik at [REDACTED] helsesituasjon og funksjonsevne medfører at hun er permanent ute av stand til å utføre arbeid til sjøs. Arbeidet til sjøs innebærer at hun må være i stand til å delta ved sjøredning og evakuering av skip. En av hennes funksjoner var å være røykdykker. Hun har omfattende, langvarige og sammensatte helseplager og vil ikke kunne ivareta de sikkerhetsfunksjoner som kreves. Det vises til [REDACTED] uttalelse om at hun åpenbart er permanent udyktig. Det er ingen realistisk forhåpning om at [REDACTED] igjen kan tilfredsstille kravene etter helseforskriften innen overskuelig fremtid og heller ikke innenfor det tidsperspektivet [REDACTED] mener skal legges til grunn.

Det er ikke uenighet om beregning av utbetalingskravet.

Når det gjelder sakskostnader har motparten vist til HR-2023-767-U som gjaldt spørsmål om sakskostnader for en part som hadde benyttet internadvokat som prosessfullmektig. Internadvokaten hadde beregnet salærkravet basert på antatt en «fiktiv» timesats til tross for at vedkommende var ansatt og ikke fakturerte sin klient (foretaket/parten). Det bærende prinsippet i kjennelsen er knyttet til at internadvokater ikke kan beregne sin timepris – og dermed kreve utgiftene basert på dette dekket som nødvendige sakskostnader – basert på hva kostandene til ekstern advokatbistand ville innebåret.

Saksfaktumet og konstallasjonen i kjennelsen HR-2023-767-U skiller seg imidlertid fullstendig fra vår sak. Undertegnede arbeider i et frittstående advokatfirma og tar oppdrag for alle slags klienter; både privatklienter, næringsdrivende, ulike organisasjoner og forbund. Undertegnede er i denne konkrete saken engasjert av Sjømannsforbundet for å ivareta dets medlem – [REDACTED] – sine interesser i nærværende sak. Undertegnede er verken ansatt eller tilknyttet Sjømannsforbundet og det er således – i forhold til undertegnede og [REDACTED] krav om

sakskostander - ingen parallellitet til det forholdet som er omhandlet i kjennelsen HR-2023-767.

Det er for øvrig sikker rett – og et grunnleggende prinsipp – at det er grunnlag for tilkjenning av sakskostnader, uavhengig av om den direkte parten har noen omkostningsrisiko eller rent faktisk må dekke saksomkostninger i tilfelle tap.

Den grunnleggende dommen på dette området er Frostating lagmannsretts avgjørelse LF-2008-73801. Saken gjaldt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand i forbindelse med yrkesskadesak. Forsikringsselskapet motsatte seg å erstatte utgiftene fordi skadelidte hadde krav på å få dekket utgiftene av sin fagforening, altså en tilsvarende situasjon som vi står overfor i nærværende sak. Etter lagmannsrettens syn trakk ingen reelle hensyn i retning av å skille mellom tredjemannsutgift i dette tilfellet og utgift som skadelidte direkte heftet for. Det var rimelig å innfortolke en forutsetning i vedtektene om tilbakebetaling til forbundet ved utgiftsdekning fra forsikringsselskapet. I samme gate ligger avgjørelsen i sak HR-2020-1824-A. Endelig finnes også støtte for tilsvarende tankegang i avgjørelsen i HR-2022-1119-A.

Konstellasjoner som vår – altså at en fagorganisert er bistått / får juridisk bistand fra sin fagorganisasjon – stadig behandles i rettsapparatet. Et helt nylig eksempel finnes i HR-2023-728-A, avsagt 20.04.2023. Som det fremkommer vant de fagorganiserte arbeidstakerne frem og Høyesterett tilkjente sakskostnader. Dette til tross for at arbeidstakerne – akkurat som [REDACTED] - ikke selv hadde kostander idet de var organisert i Fellesforbundet og kostandene til prosessfullmektigene ble dekket derfra.

Saksøkerens påstand

1. [REDACTED], [REDACTED] ved styrets formann betaler [REDACTED] [REDACTED] kr. 851 192 i erstatning for tap av helseattest med tillegg av forsinkelsesrente regnet fra to måneder etter melding – det vil si 29.03.2022 – og frem til betaling skjer.
2. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] ved styrets formann betaler [REDACTED] [REDACTED] sakskostnader.

Saksøktes påstandsgrunnlag

En udyktighetserklæring er ikke tilstrekkelig for utbetaling.

Det er et klart forsikringsrettslig utgangspunkt at selskapene kan saksbehandle vilkårene.

En udyktighetserklæring er imidlertid nødvendig for å oppfylle kravet i forsikringsvilkårene.

Det er også ytterligere vilkår som må oppfylles. Det er bare permanent tap som gir rett til dekning. Det er et krav om varighet som ikke er livsvarig, men det må foreligge en udyktighetsperiode som ikke er av ubetydelig varighet. Antakelig ligger perioden på et sted mellom 4 og 7 år.

Først når det er konstatert permanent udyktighet kan det oppnås erstatning.

Til sammenligning vises til folketrygdeloven § 12-7 der kravet til varighet er 7 år. Varighet i erstatningsrettslig forstand er vanligvis 10 år.

Hva som er å anse som varig beror imidlertid på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle.

Varighet er uansett mer enn 2 år. Dersom det hadde vært meningen å oppstille et slikt varighetskrav måtte dette ha fremkommet av vilkårene.

Det må videre foreligge en årsakssammenheng mellom den skade som fører til at sjømannen mister sin helseattest og de forhold som oppfyller varighetsvilkåret. Det er de konkrete forhold på skjæringstidspunktet som skal legges til grunn for vurderingen, dvs. ved utstedelsen av den permanente udyktighetserklæringen.

Det er ikke dokumentert eller sannsynliggjort noen varighet utover 2 år. ████████ er ikke ferdig behandlet og det har gått knapt ett år siden udyktighetserklæringen ble utstedt. Det foreligger heller ingen uttalelse fra sjømannslegen eller andre som kan si noe om varigheten.

Forsikringen er ingen tariffestet forsikring. De erstatningsrettslige vilkår skal tolkes og anvendes, uavhengig av andre ytre faktorer, eksempelvis offentlige vedtak eller forskriftsendringer.

Lisensforsikringen har som formål å tre inn når tapet er endelig, dvs. når tapet er permanent. Det bærende argument er at forsikringen er en omstillingsforsikring som skal dekke for de som, for en ikke ubetydelig periode mister sin helserett.

Saksøker kan ikke kreve sakskostnader. Det rettslige utgangspunktet for sakskostnader er tvisteloven kapittel 20 hvor det i § 20-1 angis virkeområdet for bestemmelsen. Det er partens krav og tap som er ment dekket. ████████ har bistand fra fagforbundet og utgiftene er ikke hennes. Det vises til HR-2023-767-U. Det følger for øvrig av forarbeidene at det kun er i særlige tilfeller at partshjelpere kan tilkjennes sakskostnader. Det vises til NOU 2001:32 B. Hvis en partshjelper som opptrer i bakgrunnen og likevel dekker alle kostnader med saken skulle stå sterkere mtp. sakskostnader enn den erklærte partshjelper, så uthules det som av lovgiver her er redegjort for, og det kan i alle fall ikke være meningen. Det må vektlegges at Sjømannsforbundet mest sannsynlig ikke ville fått tilkjent sakskostnader ved å være partshjelper.

Det samme vil være gjeldende der hvor for eksempel rettshjelpsdekninger holder saksøker skadesløs uansett utfall. Dette er prosessdrivende – en saksøker med enten en rettshjelpsdekning som holder denne skadesløs, eller en forening som gjør det samme – utøver en påvirkning på prosessrisikoen som ikke bare er positiv. Det må i alle fall bety at styrkeforholdet utlignes. Initielt mener vi at styrkeforholdet forrykkes på en slik måte at

saksøker er en minst like (økonomisk) sterk part som saksøkte, antagelig også sterkere – i og med at saksøker personlig ikke blir belastet med noen kostander.

Turlag dommen gir ikke veiledning i denne saken. Det har vært en utvikling i praksis i motsatt retning.

Når det gjelder HR-2023-728-A og HR-2023-849-U er spørsmålet ikke prosedert og dermed ikke behandlet av Høyesterett. Det vises til tvisteloven § 11-2.

Saksøktes påstand

1. ██████████ ██████████ ██████████ frifinnes.
2. ██████████ ██████████ tilkjennes sakens omkostninger.

Rettens vurdering

Saksøker krever utbetaling av forsikring etter tap av helseattest for sjøfolk.

Retten bemerker innledningsvis at det ikke er uenighet mellom partene om at det var riktig av sjømannslegen å utstede permanent udyktighetserklæring den 9. mars 2022.

Det prinsipale spørsmålet retten skal ta stilling til er om sjømannslegens vedtak om permanent inndragelse av ██████████ ██████████ helseattest er et tilstrekkelig vilkår for utbetaling av erstatning, etter den delen av forsikringsavtalen mellom ██████████ og arbeidsgiver som omhandler tap av helseattest.

Retten har kommet til at ██████████ ██████████ har krav på erstatningsutbetaling etter at hun mistet sin helseattest 9. mars 2022.

Lov om skipssikkerhet har som formål å trygge liv og helse, miljø og materielle verdier ved å legge til rette for god skipssikkerhet og sikkerhetsstyring, jf. skipssikkerhetsloven § 1. For å trygge liv og helse, miljø og materielle verdier kreves det at ansatte om bord har god fysisk og psykisk helse. For å kvalifisere for arbeid om bord må den ansatte fremlegge helseerklæring, jf. § 17 første ledd som lyder:

Helsekrav

Den som har sitt arbeid om bord, må være fysisk og psykisk skikket til tjenesten og ikke utgjøre en fare for andre om bord. Vedkommende skal legge frem helseerklæring som viser at vilkårene i første punktum er oppfylt, og har plikt til å la seg undersøke av lege når skipsføreren finner grunn til å kreve det.

Departementet har gitt nærmere forskrifter om kravene til fysisk og psykisk skikkethet, helseerklæring og legeundersøkelse, jf. § 17 annet ledd, jf. forskrift om helseundersøkelse av arbeidstakere på norske skip og flyttbare innretninger av 5. juni 2014 nr. 805.

Den som har sitt arbeid om bord skal ha gyldig helseerklæring, jf. forskriften § 4. Helseerklæringen har en gyldighet på 2 år, jf. § 5. Helseerklæring utstedes av sjømannslege som oppfyller kravene til å godkjennes som sjømannslege, jf. forskriften § 1 a, jf. § 7. En permanent udyktighetserklæring, som i denne saken, er i henhold til forskriften § 3 bokstav c) en erklæring fra sjømannslege om at en person er undersøkt i samsvar med forskriften, og ikke funnet helsemessig skikket til å gjøre tjeneste om bord og at det ikke er sannsynlig at sjømannen vil oppfylle vilkårene innen to år.

Retten bemerker at tap av helseerklæring til sjøs ikke korresponderer med en tilsvarende rett til offentlige ytelser fordi helsekravet til sjøs er strengt. Årsaken til at det er grunnlag for tap av helseattest gir ikke nødvendigvis rett til sykepenger eller tilsvarende ytelser. Tap av helseattest vil således kunne medføre et betydelig og plutselig inntektstap for den som taper sin helseattest, uten at det er grunnlag for å kreve ytelser hos det offentlige. Sjømannsyirket er ofte spesialisert og bedre betalt enn tilsvarende arbeidsforhold på land. Det vil ofte være behov for omskolering ved tap av helseattest, avhengig av bakgrunn og utdanning. Retten anser det sannsynlig at partene i arbeidslivet har hatt som mål å sikre den ansatte i en overgangsperiode etter at helseattest er tapt.

I hovedavtalen mellom LO og NHO Sjøfart § 11 har arbeidsgiver påtatt seg å forsikre tap av helseattest for sine ansatte, en såkalt trygghetsforsikring. Det fremgår:

1. Trygghetsforsikring

Ansatte som er omfattet av denne avtale er dekket av en trygghetsforsikring som på nærmere angitte vilkår bl.a. dekker yrkesskader, annen ulykkeskade, yrkessykdommer og tap av helseattest.

Forsikringsordningens bakgrunn og formål tilsier at partene som har vært involvert har sett for seg enkle, billige og praktikable oppgjør.

Retten anser det også sannsynliggjort at forsikringsavtalen, som er inngått mellom arbeidsgiver/Norsk rederiforbund og [REDACTED] har sin bakgrunn i forpliktelsen NHO Sjøfart påtok seg i tariffavtalen, og at dette har vært vel kjent for [REDACTED]. Det fremgår direkte av forsikringsvilkårene at forsikringen er tegnet med bakgrunn i tariffavtale. vises til Forsikringsvilkår P 992 pkt. 12 hvor det fremgår:

Endringer i forsikringsvilkårene kan ikke finne sted uten forutgående samtykke fra partene i NRs tariffavtaler.

Retten anser det videre sannsynlig at [REDACTED] var vel kjent, eller i hvert fall burde vært kjent med, med det rettslige grunnlaget for utstedelse av permanent tap av helseattest og bakgrunnen for tariffavtalen. Loven ble endret i 2014 og det fremgår klart at helseattestene har 2-års varighet.

Ordlyden i forsikringsvilkårene taler for at permanent tap av helseattest, i lovens forstand, også medfører rett til utbetaling under forsikringsordningen. Det fremgår klart av ordlyden at forsikringen gjelder ved permanent tap av helseattest. At permanent, som [REDACTED] mener, er noe annet og lenger enn 2-års kravet i loven fremgår ikke av vilkårene. Begrepet helseattest i sjømannsforhold er klart definert i loven og etter nærmere saksbehandlingsskriterier og kompetanse. En permanent udyktighetserklæring eksisterer ikke utenfor lovens rettslige sammenheng og utstedes kun i sjømannsforhold. Det er slik retten ser det naturlig å knytte permanent udyktighet til loven. Dersom vilkåret for utbetaling var ment å avvike fra lovens definisjon måtte dette vært fremholdt i forsikringsvilkårene. Det er, slik retten ser det, [REDACTED] som var nærmest til å avklare sitt krav til varighet i forsikringsvilkårene, dersom det var intensjonen å løsrive vilkårene for forsikringsutbetaling fra lovens krav til helseattesten.

Den sjablonmessige beregningen av erstatningen taler også for at vilkårene må forstås i samsvar med det rettslige kravet til varighet. Forsikringsordningen er ikke utformet slik at utbetaling skal gi full dekning for arbeidstakers tap. Det oppstilles ikke noe nærmere krav til beregning utover at det kreves minst 4 års pensjonsgivende fartstid for å bli omfattet av ordningen. Erstatning ved mer enn 4 års fartstid gir en utbetaling på 6 G og erstatning ved mer enn 8 års fartstid gir en utbetaling på 8 G. Fra og med fylte 50 år nedtrappes utbetalingen frem til 0 % ved fylte 58 år. Den sjablonmessige utbetalingen gir etter rettens inntrykk av å være en ordning som skal være enkel å håndtere for de involverte og er ikke en ordning som kan sammenlignes med eksempelvis ytelser etter yrkesskader, pensjonsytelser eller tap etter skade i trafikken. Beregningen av utbetalingen er ikke knyttet til den enkelte berettigede etter ordningen og er således løst fra det faktiske tapet. Det er ikke lagt opp til at det skal beregnes restevne eller kapitalisering. Det forhold at forsikringstilfellet inntrer allerede ved utstedelse av udyktighetserklæring medfører også at det er helt upraktisk å føre bevis for fremtidig arbeidsevne.

Ordningen er forøvrig innrettet slik at den, for den enkelte arbeidstaker, bare kan komme til utbetaling en gang, jf. forsikringsvilkår 5.2 bokstav c hvor det fremgår:

Erstatning for tap av helseattest kommer kun til utbetaling en gang.

Det er således forutsatt i forsikringsavtalen at en person som har tapt helseattest og fått utbetaling etter ordningen, på et senere tidspunkt likevel kan komme tilbake i arbeid. Den ansatte har da ikke krav på ytterligere utbetaling dersom helseattest blir tapt påny. Dette vilkåret henger dårlig sammen med [REDACTED] syn om krav til varig udyktighet.

Det fremgår videre klart av forsikringsvilkårene at forsikringstilfellet inntreffer den dag udyktighetserklæringen blir utstedt, jf. forsikringsvilkårene pkt. 5.1, pkt. a. Dersom det er ment slik [REDACTED] hevder, at den permanente udyktighetserklæringen ikke gir krav på utbetaling, ville forsikringsvilkårene etter en naturlig forståelse, ikke hatt en slik utforming. Det naturlige ville da vært å knytte krav om utbetaling til tidspunktet da varig udyktighet kan påvises. Den naturlige forståelse av teksten er at det er selve helseerklæringen som er forsikret og ikke den enkelte arbeidstakers helse eller arbeidsevne.

Reelle hensyn taler videre for en løsning der tap av helseattest utløser rett til utbetaling. [REDACTED] forståelse av forsikringsvilkårene gjør det vanskelig å fremme krav etter ordningen, er prosessdrivende og medfører betydelig usikkerhet for de ansatte som trenger midler til livsopphold i en akutt overgangsperiode. Krav om sannsynliggjøring av tapt arbeidsevne frem i tid medfører nødvendigvis behandlingstid og arbeidstaker får ikke det vernet ordningen er ment å ivareta.

Retten er kommet til at sjømannslegens utstedelsen av permanent udyktighetserklæring den 9. mars 2022 utløser krav på erstatning.

Det er uansett slik at [REDACTED] [REDACTED] oppfyller ethvert varighetskrav som måtte komme til anvendelse etter forsikringsvilkårene. Det er sannsynliggjort at [REDACTED] [REDACTED] har tapt sin mulighet til å oppnå helseattest for ansatte til sjøs for overskuelig fremtid.

[REDACTED] [REDACTED] har hatt helseplager i flere år og har ikke vært i arbeid til sjøs siden noen spredte forsøk i 2021. Det ble utstedt foreløpig udyktighetserklæring allerede 7. september 2021. Hun hadde på dette tidspunktet vært sykmeldt i perioder. Tidligere sjømannslege og nå spesialrådgiver på Haukeland sykehus, [REDACTED] [REDACTED] var tilstede under rettens forhandlinger. Han deltok som rådgiver ved utarbeidelsen av de någjeldende forskriftene i loven og har lang fartstid innenfor medisin knyttet til sjøfart. Han har vist til at 2-års kravet er basert på internasjonale bestemmelser og at det stilles strenge krav til sjømannslegene som behandler disse sakene. Legene opptrer i denne sammenheng som kontrollør og ikke som behandler. Det utstedes aldri attester som har lenger varighet enn 2 år.

Når det gjelder [REDACTED] [REDACTED] har han vist til at hun har klare fysiske begrensninger som gjør henne uskikket til tjeneste om bord i skip. Hun har fått påvist skiveutglidning og nevrofysiologisk testing viser dårlige signaler i nervene. Det har vært utprøvd mange ulike behandlinger uten at dette har medført bedring. [REDACTED] er ikke i tvil om at hun er varig ute av stand til tjeneste om bord. Det er vist til at hun i tillegg til cafearbeidet har vært en del av sikkerhetspersonalet om bord. [REDACTED] har forklart at hun har vært på røykdykkerkurs og deltatt på drilløvelser. Hennes fysiske utfordringer begrenser mulighetene for å kunne utøve slike funksjoner. Med slik begrenset fysisk kapasitet vil hun også være til belastning for øvrig personell i en krisesituasjon om bord. Det legges

betydelig vekt på vurdering av muligheten for å delta ved krisehåndtering ved utstedelse av helseattest, har [REDACTED] fremholdt.

Utmåling

[REDACTED] [REDACTED] har krav på erstatningsutbetaling med 8 G, dvs. kr. 851 192,-. Det er ikke uenighet mellom partene hva angår erstatningsbeløpets størrelse. I tillegg kommer forsinkelsesrente med virkning fra 29. mars 2022.

Saksomkostninger

Saksøker har vunnet saken og har krav på saksomkostnader i medhold av tvisteloven § 20-2 første ledd. Saksøkers prosessfullmektig har krevet dekket saksomkostnader med kr 295 368, hvorav 59 184 utgjør mva. I tillegg kommer utgifter til sakkyndig vitne [REDACTED] med kr 32 594,73 som kreves erstattet. Det har påløpt 22 timers arbeid til og med stevning. Fra stevning til hovedforhandling er det utført arbeid i 457 timer. Hovedforhandling ble avholdt over 2 dager med en varighet på 15 timer. Det er beregnet etterarbeid med 1 time a kr. 2500,- og reiseutgifter med kr 1736,-.

Utgiftene anses nødvendige og tilkjennes, jf. tvisteloven § 20-4 første ledd.

Saksøkte har anført at det er «partens» utgifter til saksomkostnader som kan kreves dekket. Det er vist til tvisteloven § 20-5 første ledd.

Retten bemerker at det er [REDACTED] [REDACTED] som er part i saken. Hun har imidlertid som fagorganisert fått støtte til å betale for advokatbistand.

Det er fra begge parter vist til flere rettsavgjørelser, herunder HR-2023-767-U. Den rettspraksis om er vist til gir etter rettens vurdering, ingen rettslig avklaring. Retten bemerker at [REDACTED] [REDACTED] sannsynligvis ikke ville hatt økonomisk evne til å betale for utgiftene som påløper i en sak som denne. Hun har i lengre tid vært i en sårbar økonomisk situasjon etter tap av helseattest og arbeid. Selv om hun blir tilkjent saksomkostnader vil hun mest sannsynligvis være forpliktet til å tilbakebetale de saksomkostnader som er betalt av forbundet og som blir tilkjent. Hun vil også være økonomisk ansvarlig for motpartens eventuelle krav på saksomkostnader. Det er rettens vurdering at denne saken klart skiller seg fra saken som ble behandlet av Høyesterett i sak HR-2023-767-U som gjaldt krav om saksomkostnader fra internadvokat. Saksomkostnadene i vår sak er reelle saksomkostnader som i utgangspunktet [REDACTED] [REDACTED] er forpliktet til å betale til engasjert advokat. Det forhold at forbundet har påtatt seg å dekke utgiftene medfører ikke at kostnadskravet går tapt.

Dommen er ikke avsagt innen lovens frist. Grunnen er ferieavvikling og arbeidsbyrde.

DOMSSLUTNING

1. [REDACTED] ved styrets formann betaler [REDACTED] [REDACTED] kr. 851 192 i erstatning for tap av helseattest. I tillegg kommer lovens forsinkelsesrente regnet fra 29. mars 2022 frem til betaling skjer.
2. [REDACTED] ved styrets formann betaler kr. kr 295 368 og kr. 32.594,74 i saksomkostninger til [REDACTED] [REDACTED].

Retten hevet

Kjerstin Daler

Veiledning om anke i sivile saker vedlegges.

